

POSUDEK ŠKOLITELE DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Juda, Vojtěch: *Sebereflexe trolla na sociálních sítích*. Katedra sociální a kulturní antropologie, FF UPCE, Pardubice 2024, 42 stran + 20 min. etnografický film.

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Milan Durňak, Ph.D.

Předložená diplomová práce se zabývá současným a významným fenoménem tkz. internetového trollingu, který dle mého soudu patří k nejzásadnějším problémům současné hybridní společnosti pohybující se značnou část svého života v prostředí internetu a sociálních sítí.

Vojtěch Juda se tématu dlouhodobě věnuje jak ve svém výzkumném záměru, tak má s trollingem i osobní zkušenost. Značná část metodologické kostry výzkumu je proto založená na autoetnografii a dále na polostrukturovaných rozhovorech s dalšími aktéry, kteří v práci a následně i ve filmu vystupují v anonymním módu z důvodu citlivosti tématu a jeho eticko-morálních principů.

Autor vyskládal teoretický rámec práce zejména na digitální etnografii, která dlouhodobě zkoumá a vyvíjí nástroje, které nám pomáhají k výzkumu tak fluidních konceptů a prostředí, které se navíc rychle a dynamicky rozvíjí a adaptují na nové technologické, sociální i kulturní trendy. Snaží se v práci analyticky popsat subjektivní motivace aktérů a trollů, definovat způsob jejich myšlení a popsat internetové aktivity. Vychází z předpokladů, že jejich charakter a způsob realizace v prostředí internetových komunit a sociálních sítí je silně subjektivně podmíněn. Ve finále ovšem dochází k závěru, že je to jenom jedna strana mince a trolling jako aktivita se stává de facto pracovní strategií propagandistických subjektů, které autor v práci také popisuje. Zdůrazňuje anonymitu jako určitou premisu, která je nutným předpokladem k existenci trollingu jako takového, nicméně se domnívá, že trolling nemusí být jen nositelem negativního obrazu. Za největší slabinu textu považují bohužel dle mého soudu slabou práci s odbornou literaturou, zejména antropologického charakteru a také nevyužití perspektivy, z kterých bylo možné na téma rovněž nahlížet, zejména pak koncepty psychologické, či kognitivní antropologie. Jejich integrace a komparace s autorovým potenciálem vycházejícím z jeho vlastní zkušenosti mohly práci posunout do zajímavých poloh tkz. digitálního aktivismu. Tím se mohlo téma rozšířit a reflektovat z efektivnější vědecké a antropologické pozice. Zároveň se domnívám, že práci by určitě prospělo restrukturalizovat obsah a do popředí nejdřív zařadit terminologické aspekty a definice platforem a později analyzovat aktérskou perspektivu.

Diplomová práce Vojtěcha Judy je složená z textové a vizuální části, kde se autor pokusil natočit etnografický film, mapující aktéry-trolly a jejich motivace k těmto aktivitám. Film pracuje s výrazným anonymním charakterem postav a zde bych rád vyzdvihl estetiku filmového obrazu, který působí lehce noirovým stylem a podkresluje tak „temnou“ stránku a charakter trollingu.

Film i text fungují do značné míry synergicky. Domnívám se, že pro jejich vzájemné pochopení je nutné znát obsah obou celků, poněvadž se vzájemně a důležitým způsobem doplňují. Bohužel jak v textu, tak ve filmu je vidět, že mnoho z potenciálu tématu zůstalo nevyužito. Autorova zkušenost se primárně promítá v textu, ne tolik už ve filmu, nicméně je důležitým metodologickým nástrojem. V textu se zároveň vyskytuje celá řada gramatických, stylistických a redakčních chyb, které snižují charakter odborného výstupu.

Na autorské práci oceňuji zejména výzkum na poli proměňující se masové komunikace, upozornění na důležité aspekty jejího moderování, nalezení důležitých charakterových vlastností aktérů, které danou komunikaci akcelerují a proměňují a vyhodnocení rizik s tím spojených. Práci by nicméně prospělo hlubší a pevnější ukotvení v teoretických strukturách sociální a kulturní antropologie.

Pro obhajobu práce doporučuji autorovi rozvést myšlenku anonymity a do jaké míry považuje snahy o její omezování a ustanovování digitální identity občanů jako relevantní. Zároveň se ptám na potenciál a limity sledovat a etnograficky zkoumat aktivity trollů z etického hlediska, kdy některé z nich balancují na hraně zákona. Jaké poznatky to přináší pro další výzkum.

Předkládaná práce splňuje standardy kladené na diplomovou práci v oboru sociální a kulturní antropologie a navrhuji ji k obhajobě s hodnocením D.

Dne 11. 08. 2024

Mgr. Milan Durňak, Ph.D.